

Секція IV

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА: ФІЛОСОФІЯ, ЕТИКА ТА ЕСТЕТИКА ДІЇ

.....

Боловацька Ю. І., к.п.н., асистент,
Полтавський національний
педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
(м. Полтава)

ТВОРЧА ОСОБИСТІСТЬ УЧИТЕЛЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПЕДАГОГІЧНОГО ВПЛИВУ

Сучасні вчені переконані, що найголовнішим інструментом педагогічного впливу є особистість учителя. В. Сухомлинський у праці «Сто порад учителю» наголошував: «Які б методи і педагогічні технології не застосовував учитель, його особистісний вплив на духовний світ дитини завжди буде визначальним» [5, с. 112].

Особистість учителя варто розглядати в контексті акмеологічного підходу. Акмеологічний підхід у процесі особистісно орієнтованого виховання спрямовує на цілісний і стійкий розвиток учителів і учнів, які розглядаються як суб'єкти життєдіяльності, здатні до творчості, саморозвитку, самоорганізації [2, с. 71].

Обов'язковою умовою вдосконалення професійної майстерності педагога є рефлексія. Уявлення вчителя про самого себе, про свою особистість, уміння сформулювати позитивну Я-концепцію є гарантією успішного розвитку його творчої активності.

У контексті нашого дослідження актуальною є проблема підготовки вчителя та розвиток його творчої індивідуальності. Коли говорять про творчу особистість учителя, то мають на увазі: сформованість творчих здібностей, наявність творчого потенціалу, потреби в творчій діяльності на користь суспільства з метою самореалізації, самоствердження; диференціацію творчої діяльності, (музиці, хореографії, театральному мистецтві); певний рівень творчих досягнень; особистісний стиль творчості; наявність особливої ієрархії мотивів, серед яких місце змістоутворюючого займає мотив творчого самоствердження [1].

Важливу роль у розвитку творчої особистості майбутнього вчителя відіграє особистісно орієнтоване виховання, яке на певному етапі має перерости у самовиховання та саморозвиток. Педагог, як суб'єкт творчої діяльності, має володіти емоційною стійкістю, позитивною «Я-концепцією», здатністю до креативності та імпровізації.

Інтегральною характеристикою здатності вчителя до комунікативної міжособистісної взаємодії є його комунікативність. Комунікативність, за І. Зязюном це «професійно-особистісна якість педагога, що характеризується потребою у спілкуванні, здатністю легко вступати в контакт, викликати позитивні емоції у співрозмовників, відчувати задоволення від спілкування» [4, с. 255–256]. В. Кан-Калик виділяє три компоненти комунікативності: комунікабельність (здатність легко вступати в контакт і відчувати задоволення від процесу спілкування); відчуття педагогом соціальної спорідненості з оточенням (прагнення не протиставляти себе, свій досвід, а об'єднуватися зі співрозмовником, що забезпечує суб'єкт-суб'єктні стосунки у виховній взаємодії); альтруїзм, що полягає у зосередженні на інтересах співрозмовника, безкорисливості педагогічної позиції у спілкуванні [4, с. 232].

Л. Мітіна виокремила найважливіші професійно-особистісні якості, які на думку вченої формують цілісну особистість майбутнього педагога [3, с. 19-20]: любов до дітей; порядність; відповідальність; критичність мислення; здатність до постійного творчого розвитку; соціальна активність; конкурентоздатність; політична свідомість; прагнення до самовдосконалення; високий рівень культури; чуйність; вихованість; витримка і самовладання; гнучкість поведінки; гуманність; дисциплінованість; сумлінність; доброзичливість; принциповість; справедливість.

Дослідники відзначають, що саме любов до дітей слід вважати найважливішою особистісною та професійною рисою вчителя, без чого неможлива ефективна педагогічна діяльність. Як зауважував Г. Мешко: «Провідна роль у професійно-особистісному становленні вчителя належить світогляду і спрямованості особистості; мотивам, що визначають її поведінку і діяльність. Ідеться про соціально-моральну, професійно-педагогічну і пізнавальну спрямованість педагога» [2, с. 29-30]. Якості особистості, що характеризують професійно-педагогічну спрямованість, формують авторитет учителя – визнання учнями його інтелектуальної та моральної сили. Авторитетний педагог має бути ерудованим, справедливим, толерантним, людяним, життєрадісним, естетичним, відповідальним.

Тож, якщо студент вищого педагогічного навчального закладу буде розвивати власні творчі здібності, особистісні та професійні якості, то він зможе продуктивно взаємодіяти на засадах особистісного підходу із талановитими школярами і класними колективами в цілому. Відтак, особистісно орієнтоване виховання повинно стати ключовим у підготовці майбутнього вчителя, оскільки його реалізація значною мірою детермінує професійну майстерність педагога та сприяє творчому самовираженню особистості.

Список використаних джерел

1. Арябкина И. В. Личностно ориентированное эстетическое воспитание будущих учителей начальных классов в педагогическом вузе : автореф. дис. на получение науч. степени к-та педагогических наук : спец. 13.00.01. «Общая педагогика, история педагогики и образования» / И. В. Арябкина ; Ульяновский государственный педагогический университет имени И. Н. Ульянова. – Ульяновск, 2001. – 31 с.

2. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії : навч. посіб. / Г. М. Мешко. – К. : Академвидав, 2010. – 200 с.
3. Митина Л. М. Учитель как личность и профессионал (Психологические проблемы) / Л. М. Митина – М. : «Дело», 1994. – 215 с.
4. Педагогічна майстерність : підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос, О. Г. Мирошник, В. А. Семиченко, Н. М. Тарасевич ; за ред. І. А. Зязюна. – 3-тє вид., доп. і перероб. – К. : СПД Богданова А. М., 2008. – 376 с.
5. Сухомлинський В. О. Сто порад учителям / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. шк, 1988. – 310 с.

Вільхова О. Г., асистент,
Полтавський національний
педагогічний університет
імені В. Г. Короленка (м. Полтава)

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ХОРЕОГРАФІЇ ЯК ЗАПОРУКА ПРОФЕСІЙНОГО УСПІХУ

Сьогодні показники духовності людини набувають усе більшої цінності. Для формування духовно багатой, всебічно розвинутої особистості сучасне українське суспільство потребує вчителів-професіоналів, які були б взірцями для наслідування, еталонами для порівняння. Пропонуємо звернути свій погляд на сучасного педагога-хореографа, формування його творчого потенціалу та індивідуальних моральних якостей.

Питання педагогічної майстерності вчителя завжди було предметом пильної уваги провідних педагогів (Ю. Азаров, І. Зязюн, В. Кан-Калік, Н. Кузьміна, Я. Коменський, А. Макаренко, М. Нікандров, С. Сисоєва, В. Сухомлинський, К. Ушинський та ін.). Вплив виховного потенціалу хореографічного мистецтва на формування особистості дитини, професійну підготовку фахівців до роботи в дитячих танцювальних колективах розглядають у своїх наукових доробках такі сучасні вчені: Л. Андросук, Т. Благова, В. Богута, О. Бурля, Ю. Гончаренко, О. Жиров, В. Кирилюк, П. Коваль, Б. Колногузенко, Т. Луговенко, О. Мартиненко, А. Овсянникова, Т. Сердюк, А. Тараканова, О. Гаранцева, Т. Черніговець, В. Шевченко, А. Шевчук та ін.

Щоб оволодіти майстерністю, потрібно знати закони і принципи виховання, уміти досконало користуватися ефективними технологіями навчально-виховного процесу, правильно вибирати їх відповідно до конкретної ситуації. Відомо, що однією з основних складових виховання дітей та молоді є мистецтво – простір, в якому творчість, акт творення нового є центром діяльності людини [1]. Зазвичай, кожен вчитель хореографії проходить свій нелегкий і довгий шлях до майстерності. Звісно, багато у цьому процесі залежить від вроджених нахилів, здібностей до педагогічної діяльності, але безсумнівною є думка про наполегливу мистецько-педагогічну працю на шляху до справжньої майстерності.